

ZÁŠKRT- CHŘIPKA – ŠILHÁNÍ

Rudolf Steiner

Otázky: "Jak to přijde, že v jedné rodině se narodily vedle mluvících dětí také čtyři němé? Otec těch dětí ve svém mládí vytrhával ptákům jazyky, je-li to trest, že má nyní 4 němé děti? Odkud se bere tak mnoho onemocnění chřipkou, při němž lidé vidí dvojité?"

R. Steiner: Ty děti, co nemohou mluvit, se narodily po sobě nebo se mezi tím rodily zdravé?

Odpověď: "Narodily se po sobě!"

R. Steiner: O té mozkové chřipce budeme mluvit potom. Případ němých dětí lze ovšem velmi těžko posoudit, neznáme-li ho zcela přesně. Zde závisí velmi mnoho na tom, zda se např. mezi němými narodilo jedno mluvící dítě či zda tu do určité doby byly nejdříve mluvící děti a teprve potom němé, popř. naopak, nebo zda byly navzájem promíchány atp.

Němota dětí může pocházet přirozeně ze všeho možného. Jde také o to, zda děti jsou jen němé nebo hluchoněmé, o čem se lze snadno mýlit. Jde-li jen o vadu mluvícího ústrojí, pak se jedná o to, abychom zjistili, do jaké míry se tu projevuje vliv otce či matky. Bylo by vlastně lehkomyšlné mluvit o případě, který přesně neznáme. To, co bychom přitom museli vědět, je, jak stará je matka a jak otec, neboť záleží velmi mnoho na tom, zda jsou oba rodiče již staří či mladí. Záleží poněkud i na tom, zda je matka starší než otec či naopak. Na takových věcech záleží velmi mnoho, avšak záleží také na tom, není-liž pravda, jaký ti dva mají charakter. Že dotyčný otec v mládí vytrhával ptákům jazyky, to může přijít v úvahu, až jsou vyřešeny ostatní otázky. Může to však přijít v úvahu jen do té míry, pokud jde o povahovou vlastnost jako takovou, tj. o surovost. Mluvit tu o trestu je vyloučeno, neboť za prvé takové tresty nejsou a za druhé by se tu přece nejednalo o trest pro otce. Tvrdit, že je zde otec potrestán za svou surovost, je stejné, jako kdyby dítěti omrzlý

ruce a ono řeklo: "Dobře tátovi tak, měl mi koupit rukavice!"

Zde musíme vzít v úvahu docela konkrétní věci. Vyvineme-li v mládí nějakou vlastnost, např. vyvineme-li v 11 letech surovost, tu se její periody opakují cyklicky po 3,5 letech. Tzn., že se tento sklon (tato vlastnost) projeví ve 14,5-15 letech, pak opět v 18, v 21,5 atd. Nenastane-li oplodnění na počátku nové periody, tu může být právě projevem surovosti jako takové a může přirozeně působit škodlivě. Něco takového lze ovšem tvrdit, jsou-li jiné vlivy vyloučeny. Řekl jsem již, není-liž pravda, jaký je rozdíl mezi narozením v zimě a v létě. Kdo se takovými věcmi svědomitě zabývá, musí se s jednotlivým případem seznámit přesně. Mj. bychom tu museli vědět, zda je plození němých dětí původní a později vyléčené (zda po němých přišly zdravé děti) či obráceně, zda se projevil později, po posledním mluvícím dítěti atp.

Pokud se týká druhé otázky, pak je tu souvislost se všemi nemocemi, jež napadají lidskou hlavu či vrchní hrudní orgány. Např. s bronchitidou, difterií (záškrtem), ale i s chřipka, která je nyní tak strašná. Tyto nemoci postihují horní část člověka a mají docela určitou vlastnost.

Lidé, kteří dnes v obyčejném smyslu studují medicínu, o chřipce mnoho nevědí. Proto jsou popisy symptomů chřipky uváděny lékaři velmi nepřesně. Díváme-li se na člověka postiženého chřipkou, musíme dávat pozor na docela jiné symptomy než na ty, které uvádějí lékaři. Chřipka je vlastně docela určitým onemocněním mozku. O tom však později. Nejlépe tyto nemoci můžeme studovat na difterii (záškrtu), na níž se lze nejvíce naučit. U záškrtu si musíme obzvláště všimnout:

1. tvoření jakýchsi kůžiček (kožených útvarů) v hrtanu,
ty obyčejně způsobují zadušení
2. srdce nechce správně pracovat
3. nemocný špatně polyká a to i dříve než se objeví kůžičky,
hrtan jako by byl ochablý, ochrnutý
4. nemocný začne šilhat a vidět dvojmo,
podobně jako u nemocného

chřipkou. To jsou ty nejdůležitější příznaky záškrtu, jež lze pozorovat

v horní části těla. Po uzdravení nemocného záškrtem se může projevit jisté onemocnění ledvin, jež se určitě dostaví (***aniž se musí zevně projevit***).

V čem spočívá vlastní onemocnění záškrtem?

Tomu porozumíme jen tehdy, víme-li, že člověk vlastně žije ze dvou stran.

Člověk žije ze dvou stran své kůže.

Kůže je nesmírně důležitý orgán. To se má tak (***kresba na tabuli***). Zde je kůže. Tato kůže je v neustálém styku se zevním vzduchem, se zevním světem. Ve styku s okolím žije vlastně směrem dovnitř, zevně se stává neustále rohovitou. U člověka je rohovitá jen málo, protože neustále odlučuje šupiny z povrchu celého těla. Člověk své fyzické tělo neustále vyměňuje. To je působení zvenčí.

Jak ohromný vliv má na živé tělo to, co je ve vzduchu, je zřejmé z toho, že bytosti žijící neustále ve vodě mají kůži velmi měkkou. To působí voda. Působením slunečního světla se měkká kůže stahuje dopředu a bytost ve vodě se stane rybou, u níž sotva uvidíme čelisti, neboť ty jsou silně pokryty kůží. Žije-li táž bytost ve vzduchu (***kresba vpravo***), tu již nemůže mít tak měkkou kůži a její čelisti a celé vnitřní žábry budou venku, nikoliv pod kůží uvnitř. Tak dostaneme ptáka. Ryba je ve vodě prostě taková, že pokrývá svoje čelisti měkkou kůží, zatímco pták žije ve vzduchu s čelistmi zrohovatělými. Z toho můžete vidět, jaký vliv je vykonáván na živou bytost zvenčí.

U člověka je tomu tak, že svými vnitřními orgány může utvářet měkkou kůži, která se však zvenčí neustále odlupuje (rohovatí). Mimo život zvenčí do nitra (vnější vlivy na kůži), probíhá v člověku také život z nitra ven (vnitřní vlivy na kůži). Vnitřní působení vychází hlavně od ledvin. Obojí musí být u člověka v činnosti. Ustavičně musí kůže pracovat zvenčí do nitra a ledviny z nitra ven. Mezi tím je umístěno srdce, které naprosto přesně cítí, zda převažuje činnost zvenčí či z nitra, či z nitra ven. Začnou-li ledviny pracovat příliš silně či slabě, pocítí to srdce stejně jako u příliš silné či slabé práce kůže. Co se nyní děje při záškrtu?

Záškrť způsobuje příliš slabá činnost kůže. Člověk skrze kůži

vyměňuje příliš málo vzduchu (*transpirace*). To je ovšem u kůže to nejdůležitější. Činnost kůže je nedostatečná, je-li vzduch skrze kůži vyměňován příliš málo (rovněž skrze kůži nosu, která z tohoto hlediska náleží také vnějšímu světu). Nedostatečnou činností kůže nepůsobí paprsky, které jsem zde nakreslil, správně. Srdce to vnímá, cítí, že ledviny pracují vzhůru tak, že proti jejich působení se nestaví nic, co by je mohlo zadržet. Činnost ledvin vystřeluje nahoru a není-li činnost kůže v protisměru (zvenčí) dostatečná, tvoří se v nitru přebytečná kůže, která vše vyplňuje, protože činnost ledvin (kůži tvořící) je příliš silná.

V následku příliš rozbujelé činnosti ledvin dochází nakonec také k jejich zanícení. Vyvíjí-li člověk naopak příliš málo činnosti ledvin, dojde-li u něho ke scvrknutí ledvin, dojde též zde na hlavě (obraz) k propadnutí.

Mezi ledvinami a touto partií hlavy je totiž úzká souvislost. Pokud není činnost ledvin v pořádku (pokud je nedostatečná), lebka se v tomto místě propadá. Tak lze u každého člověka nemocného na ledviny vidět propadlou hlavu. Ale právě zde vede uvnitř hlavy oční nerv, takže u prostého scvrknutí ledvin počne člověk nezřetelně vidět (*propadá lebka tlačí na oční nerv*). Nenastane-li scvrknutí ledvin, ale činnost ledvin je příliš velká, dochází k zánětu ledvin, jejichž činnost vystřeluje do hlavy a vykonává na oční nervy opět nepříznivý vliv, tentokrát z druhé strany.

Podívejme se na hlavu shora. Zde je hlava, zde obličej, zde oči. Oční nerv vede od očí směrem dozadu (do nitra lebky), kde se oba oční nervy kříží a pokračují dál do zadního mozku. Máme-li správně vidět, musí být tyto oční nervy naprosto v pořádku. Nejsou-li v pořádku, vidíme dvojitě, neboť se díváme dvěma očima. Lidé, kteří si rádi vypijí, si zpravidla lehnou do postele a položí před sebe na příkrývku klobouk. Vidí-li ho jednoduše, jsou ještě "v pořádku", vidí-li ho dvojitě, v pořádku nejsou. Tedy již následkem alkoholického opojení, kdy krev proudí příliš živě, jsou oční nervy ochromeny. Nepracují-li oba oční nervy tam, kde se kříží, řádně, vidíme dvojitě.

Činnost ledvin působí na oční nervy dráždivě, je-li příliš silná.

To se stává např. u záškrtu, kdy je činnost kůže příliš slabá a nepůsobí dostatečně proti činnosti ledvin. Proto musí být nemocní záškrtlem léčeni tak, aby byla silně podnícena činnost kůže, nejlépe koupelemi atp. * Pak se přestane tvořit membrána (nadměrné tvoření kůže) a člověk přijde opět do pravidelné činnosti kůže. Léčení záškrtu sérem je sice účinné, protože dáváme tělu silný náraz k činnosti, má však nepříznivé následné projevy. Zejména léčíme-li děti sérem, budou později ve své tělesné organizaci tužší (hutnější, ve smyslu sklerotizace).

Přihlížíme-li ne snad k desetiletím, ale ke staletím, objevuje se dnes záškrt častěji než dříve. Podle toho, co dnes můžeme o dřívějších dobách vědět, vyskytovaly se tehdy mnohem horší nemoci, jako mor, cholera atp. Záškrt byl poměrně vzácný. To souvisí s tím, že evropský způsob života směřuje poněmáhlu k tomu, že vůbec nepodporuje činnost kůže.

Ti, co na to mají, užívají zajisté lázní atp. Přijde ovšem na to, v čem se vlastně koupou. Že v tom směru civilizace dobře nepůsobí, je patrné i na skutečnosti, že je dnes více plešatých lidí než dříve. *

Růst vlasů je též činností zvenčí do nitra. Jako rostliny na půdě, tak rostou vlasy zvenčí (**zvenčí do nitra**)!..

Dnes si jen málo všímáme činnosti kůže. Studené koupele, jak je aplikují Angličané, nepůsobí v tomto směru moc dobře. ***

Příliš silná činnost kůže nadměrnými koupelemi není správná.

· Jako je kyprá půda úrodnější než neoraná, tak i pro vlasy je měká kůže úrodnější než rohovitá. V měkké kůži panuje rovnováha mezi vnitřní horečnatou činností ledvin a sklerotizací vnější transpirace (vysychání kůže). V plešaté zrohovatělé kůži převládá vnější transpirace, u záškrtu převládá v mokvající kůži vnitřní horečnatost.

Současné veřejné mínění pokládá za nemoc záškrt, nikoliv plešatost. Trn., že lidstvo "prchá" před záškrtem k plešatosti (rohovatosti, rohatosti)...

V různých přednáškách mluví R. Steiner o postupné sklerotizaci (rohovatění) lidské kůže, takže se bude značná část lidstva stále více

· Jak jit bylo řečeno, ve vodě se tvoří kůle měkčí a tedy schopnější k transpiraci. Jeli voda studená, tlumí navíc horečnatost ledvin (odebírání zvýšenou teplotu).

podobat tomu, co bývá zobrazováno jako "čert" (Ahriman) s kopyty, rohy, paznehty a netopýřími křídly. Příčina relativní nerovnováhy tu není pouze v nemocném těle, ale také v nezdravém životním prostředí, jež se v následku materialistické civilizace stále zhoršuje. Jako protiváhu nezdravého životního prostředí si mohou jednotlivci sjednat zdravý duševní a duchovní život, k jakému vede duchovní věda. Menší část lidstva (jednotlivci) tedy bude moci přece jen pokračovat ve vývoji zdravou cestou.

.. O růstu rostlin, a proto také o růstu vlasů, máme zpravidla iluze, jež překonáme v okamžiku, kdy si uvědomíme jak rostliny rostou ve dvou opačných směrech: ciJ kořeny rostou relativně shora dolů, do země b/ stonky rostou relativně zdola nahoru, do nebe Tím je dána konfigurace rostliny jako dvojice vzájemně odstředivých sil: <-+>. Protože se předěl mezi kořenem a stonkem na rostlinách nijak neprojevuje, nejsme si jejich protisměrného růstu dostatečně vědomi, jako si nejsme vědomi skutečnosti, že nenarůstají na svých odstředivých koncích, ale právě od onoho předělu. Jako bychom stavěli komín přidáváním cihel nikoliv nahore, ale dole.

Růst kořenů si lze tedy představit jako geologický vrt do země s přidáváním vrtných článků ve vrtné věž.i. Tak rostou i vlasy. To, co roste ven, tedy nevrůstá z nitra hlavy, ale od předělu ven. Naší hlavy se tedy týkají pouze kořeny vlasů, jež rostou od předělu do nitra.

... Koupelemi tehdejších Angličanů jsou patrně míněni dnešní otužilci. Jejich odolnost proti horečnatým onemocněním ukazuje na zvýšenou sklerotizaci ve smyslu nadměrné transpirace, která má za následek rohovatění kůže, schopné snášet ledovou koupel.

Tyto věci souvisí též s tím, co působí na potomstvo.

Dejme tomu, že otec či matka mají příliš ochablou kůži, jež se dostatečně neodlupuje. To je ovšem velmi těžko zjištělné, neboť je tu třeba velmi jemného postřehu pro lidskou činnost. Jsou totiž lidé, kteří mají mnohem tvrdší kůži než jiní. Laik ovšem neposoudí, zdaje někdo dustokožec či ne, neboť kůže je průhledná. Odlupující se kůži můžeme vidět v různých barvách, neboť vlastně vidíme to, co leží pod ní. Naše kůže je velmi průhledná.

Předpokládejme tedy, že je otec dustokožec (jakýsi hroch), že má kůži tvrdší, než má mít. Tím je ovšem ovlivněna z jiné strany a velmi silně činnost kostí. Víme již, že od činnosti kostí závisí tvorba krve, a u takového člověka se tedy příliš slabě tvoří bílá krevní tělíska. Tím je pak ovlivněno mužské semeno a děti jsou plozeny slabé. Můžeme tedy říci, že je-li otec "hrochem", tu se mu dle okolností narodí slabé dítě s rachitis, anglickou nemocí, jež je vystaveno zejména tuberkulóze. Tak věci souvisí.

Má-li otec příliš měkkou kůži, což lze pozorovat zejména na tom, že při stresu (např. strachu atp.) velmi snadno zčervená, pak jsou jeho kosti příliš tvrdé, což ovšem u mužů škodí méně než u žen.

Má-li však příliš měkkou kůži matka, má-li kůži, která velmi kolísá mezi zčervenáním a blednutím, pak budou její příliš tvrdé kosti tvořit červené krvinky nesprávně a dítě bude mít sklon ke všem možným nemocem, a to již v ranném věku, jako např. revmatismus, zejména pak k nemocem výměny látkové, jako jsou osýpky, šarlach atp. Takto věci vzájemně souvisí.

A nyní o chřipce.

Podívejte se, chřipka vlastně vychází z onemocnění mozku. Jedná se tu o zeslábnutí právě toho orgánu mozku, jenž leží pod očním nervem, a to o onemocnění jistým druhem ochrnutí. Z toho vlastně pochází chřipka. Protože je toto místo v mozku velmi důležité, je jeho porušením vykonáván nepříznivý vliv na celé tělo. Při takovém ochrnutí v mozku je ihned zachváčena páteř (mícha) a s ní i nervy vycházející do všech údů, v nichž postižený člověk pociťuje bolest atp.

Řekl jsem již, že mozek je založen nejen z pevných látek, ale všude se v něm a okolo něj nachází mozková voda (Gerubwasser). Zejména v blízkosti onoho orgánu mozku, jenž je při chřipce ochrnut, je mnoho mozkové vody. V této souvislosti se nedávno objevil velmi zajímavý a poučný případ chřipky, kteiy probíhal zcela neobvykle.

Nemocná osoba byla postižena řadou po sobě následujících zánětů v pořadí: zánět plic s vysokou horečkou, pokles horečky, zánět pohrudnice s vysokou horečkou, pokles horečky, zánět pobřišnice s vysokou horečkou, opět pokles horečky. Objevily se tu všechny možné nemoci, doprovázené vždy jakýmsi všeobecným ochrnutím atp.

Oč se tu vlastně jednalo?

Podívejte se. Právě zde jsme měli mimořádnou možnost studovat, jak tomu s používáním oněch běžných medicínských prostředků vlastně je. Jakmile se tato nemocná, asi 17-tiletá osoba uzdravila, vyprávěla nám, jak v průběhu nemoci působily její duševní funkce.

V pokoji, v němž nemocná ležela, mluvili přítomní lidé (lékař a rodina) o všem možném v domnění, že je nemocná nemůže vnímat, neboť ležela neustále v horečnatém blouznění. Skutečně také během blouznění vůbec nic nechápala. Jakmile však byla poněkud zdravější, mohla vše, co se v pokoji mluvilo, vypravovat. V horečce zde tedy nebylo chápání, v paměti jí to však zůstalo. To dokazuje, že u ní nebyla ochrnutá pevná část mozku, ale mozek obklopující voda. Tím bylo ještě více ovlivněno celé tělo.

Je-li totiž ochrnuto jen to pevné, tu působením toho pevného na páteř musí být vyvolány další příznaky. Avšak mozková voda ustavičně protéká tímto kanálkem (obraz), takže onemocnění je roznášeno vodou, která přechází z páteře do všech údů a vyvolává ponenáhlu všude záněty, lim však, že byla zanícena mozková voda a nikoliv to pevné v mozku, bylo tu také více sil k protipůsobení, tj. k uzdravení, ačkoliv zde po sobě následovaly všechny možné nemoci. Hledte, při takovém onemocnění je vlastně důležitější správná péče o nemocného než vlastní léčení. Musíme ovšem napomáhat (léčit) těmi či oněmi prostředky, avšak to nejdůležitější je ponechat tělo v

náležitým klidu. Samozřejmě necháme tělo na loži, pečujeme však dále o to, aby byla v pokoji vždy potřebná teplota, stejnoměrné osvětlení atp. Klid se nesjednává pouze tím, že se natáhneme. Je-li nyní horko a vzápětí nato mrzne, tu jistě budeme neklidní. Ponecháme-li tělo samo sobě, při stejnoměrné teplotě a světle, pak je s to zvládnout i ty nejhorší návaly samo. Člověk to dokáže.

Tedy, při nejhorších nemocech, majících něco, co jsem právě popsal, přijde vlastně více na správnou péči než na léčení. Správné ošetřování má vůbec docela velkou cenu.

Jakou cenu má správná péče, je patrné z následujícího. Vyskytne-li se někde na těle zánět či poranění, uděláme nejlépe, obvážeme-li zraněný poraněný úd nad místem zranění. Musíme to však učinit správně. Tím, že toto místo obvážeme, uvedeme do pohybu jemnější činnost těla (éterickou) a dostaví se proces uzdravování. Máme- li např. vpředu na ruce či na prstu nějaký vřed a obvážeme-li ho vzadu, rychle se vyléčí. Jde o to, vyvolat léčivé síly v samotném těle.

Přirozeně je to u lidí různé a vždy musíme přihlížet ke konkrétnímu člověku. Musíme člověka přesně znát, chceme-li ho léčit. Musíme mít správný odhad pro to, jaký ten člověk je.

V případě onemocnění záškrtem uděláme poměrně nejlépe, strčíme-li postiženého do rozmarýnové lázně tak, že může dýchat rozmarýn. Opakováním lázně posilujeme jeho činnost kožní. Ve vodě však musí být tolik rozmarýnu, aby ho mohl neustále čichat. Tím se oživí činnost pokožky a nemocný se uzdraví bez podávání séra.

Jde tedy o to vyvolat lékem správným způsobem síly těla. Když doporučený lék nezabere, považují ho lidé přirozeně za špatný. Je však nutno si uvědomit, že v situaci, kdy se již nedá nic dělat, kdy je už pozdě (*kdyt nemoc vypukne naplno*), nelze sáhnout k tzv. "koňským dávkám", neboť by to organismus nevydržel a člověk by zemřel následkem léku.

Jak již bylo řečeno, chřipka je nemocí mozku. Jistě jste si všimli, že u nemocného chřipkou se vždy objeví jistý druh zmátenosti. To proto, že je mozek ve svých nejdůležitějších

orgánech, v krajině pod očním nervem, ochrnut. Protože se toto ochrnutí nachází v bezprostřední blízkosti křížících se očních nervů, není divu, že jsou tyto ovlivněny a člověk vidí dvojité. U chřipky nebo u záškrtu začne člověk dokonce přechodně šilhat. Tuto věc vůbec nesmíme podceňovat.

Měl jsem jednou šilhavého přítele, tehdy třicetiletého, o 10 let mladšího než já. Důvodem zde nebyla chřipka, ale šlo o opačný případ. Přítel ze svého šilhání neměl nijakou radost. Lidé, není-liž pravda, nejsou zcela bez ješitnosti. On však měl ve svém těle vůbec cosi, co způsobovalo, že levá a pravá strana nepracovaly v souladu. Proto šilhal a koktal, což vyjadřovalo jednu a tutéž skutečnost. A protože se vždy najdou lidé, kteří nemají dostatek taktu, zeptal se ho jednou jeden člověk: "Pane doktore, jak je to s vaším koktáním? Koktáte vždy nehojenom někdy?" Tu můj známý sotva ze sebe dostal: "N-nikoliv vždycky, n-n-nýbrž když stojím p-p-před někým, kdo je m-mi t-totálně nesympatický."

Naproti tomu mohl týž člověk předčítat dlouhé básně, aniž by zakoktal. Nacházel-li se ve vnitřním nadšení, nekoktal. O jeho koktání jsem se však zmínil jen proto, že souvisí s jeho šilháním. Protože byl poněkud ješitný, chtěl se toho šilhání zbavit. Vy víte, že se dnes provádí operace odstraňující takové šilhání, a to tak, že se přeřízne jeden sval. A z toho jsem měl právě velké obavy, neboť jsem si řekl: projeví-li se nějaké onemocnění mozku (např. chřipka), člověk přechodně šilhá. Šilhá-li však někdo jako můj přítel trvale, pak je jeho mozek formován v souladu s tímto šilháním. Zde se věc nachází tak hluboko, že vedle toho i koktá. Hrozí tu tedy opačný účinek. Způsobuje-li totiž přechodné onemocnění mozku šilhání, pak odstranění trvalého šilhání musí vyvolat zpětný účinek na mozek. Odstraníme-li tedy šilhání operativně, vyvoláme zpětně onemocnění mozku. Tzn., že místo, kde se kříží oční nervy, bude zničeno.

Přítel se však nedal odradit. Lékaři, kteří operaci připravovali a kteří se o sobě domnívali, že jsou správní lékaři, by každou obavu z operace šilhavosti prohlásili za slabomyslnou. Neboť každý, kdo říká něco, co není v jejich učených knihách, je pro ně idiot. Pro lékaře šlo o docela snadnou operaci. Proto mi přítel neuvěřil a aby

mne ušetřil, podstoupil operaci tajně. Jednoho dne ke mně přišel s černým obvazem a řekl: *“Podívej, nevidím nyní docela přímo?”* Avšak já jsem měl bezmezný strach. A hle! Neuplynuly ani 2 týdny a přítel onemocněl. Toto onemocnění lékař bohužel nerozpoznal jako onemocnění mozku, neboť co ví obyčejný lékař o takových souvislostech? Onemocnění mozku se tu projevilo v podobě zdánlivého onemocnění střev, neboť ve stolici se objevilo něco krve. Protože, jak jsme si již ukázali jinde (*u Šílenství masožravého vola*), střeva a mozek spolu úzce souvisí, bylo mi jasné, že věc pochází od oné operace šilhavosti a nechoval jsem již žádnou naději. Největší kapacita mezi lékaři v tom městě konstatovala tyfus. Objeví-li se ve stolici konsistence připomínající hrachovou polévku a krev, tu je to hned pokládáno za tyfus. Nebyl to však tyfus, ale onemocnění mozku následkem nesprávné operace očí. Brzy nato pacient zemřel, jsa léčen na tyfus.

Věci se mají tak, že se člověk musí až rozhněvat nad tím, jak jednostranně se s lidským organismem zachází. Každý lékař, kterému to vyprávím, má dodnes můj náhled za idiotský. On zná mezi orgány v těle pouze jakési teoretické souvislosti, v lékařské praxi k nim však nepřihlíží.

Podle jedné anekdoty dal pan profesor asistentovi příkazy, jak má ošetřovat pacienta, kterého předtím prohlédl a o němž prohlásil, že nedožije rána. Po několika dnech se pan profesor asistenta zeptal: "Jak to, že ten mrtvý leží ještě na čísle 15?" Asistent odpověděl, že pacient nezemřel, ale že je již zdrav. Tu profesor odpověděl: "Pak jste ho chybně ošetřoval!" Tato anekdota vystihuje, jak to musí dopadnout, když na místo praxe nastoupí pouhá teorie. Praxe znamená: umět posuzovat každý jednotlivý případ!

Všechny pochody v člověku směřují z nitra navenek a zvenčí do nitra. Začne-li člověk např. šilhat z nitra, pak nelze věc odstraňovat operací zvenčí, neboť tím odstraníme vnější vyrovnání věci a vyvoláme vnitřní onemocnění. Nikdy přece nejde jen o jednu jedinou činnost v člověku, nýbrž o činnosti dvě, které se střetávají v srdci, jež je uprostřed. A toto srdce není pumpa, nýbrž velice jemné ústrojí, jež vše, co není správné, postřehuje a signalizuje.

Předpokládejme, že zevním zraněním dostanu do kolena vodu nebo že následkem pití alkoholu dostanu revmatismus. Pak není to, co vychází z nitra, v pořádku, pak se tato místa zanítí. V každém případě však můžeme pozorovat, že současně ani srdce není v pořádku, neboť jeho činnost je ovlivnitelná jak z nitra navenek, tak i zvenku do nitra. U všech nemocí, jichž se to týká, vždy můžeme pozorovat, jak se projevují na srdci. Avšak musíme znát skutečnou souvislost mezi tím, co je zevním a co vnitřním pochodem. Tak musíme zvažovat, co způsobíme, odstraníme-li následek jiného působení. Tak i operace šilhavosti musíme posuzovat z tohoto hlediska, abychom věděli, zda je smíme či nesmíme provést.

To je to důležité.

Příští středu o tom budeme mluvit dál.